

зовнішньої політики. 2024. URL: <https://prismua.org/ukraines-actorness-in-relation-to-the-eu-in-times-of-war-expert-perceptions-and-insights/>

3. Патюк Е. Трансформація України до європейських та євроатлантичних стандартів у контексті російсько-української війни. *Бюлетень Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Національна безпека*. 2024. Т. 2, № 2. С. 55–61. URL: <https://doi.org/10.17721/3041-1912.2024/2-9/11>

4. Петришин О. О., Рахуліна К. А. Європейська інтеграція України на тлі повномасштабного вторгнення: регуляторна база, проблеми та перспективи. *Юридичний науковий та електронний журнал*. 2023. № 7. С. 52–56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-7/10>

5. Русаков С. С. Європейська інтеграція як ціннісно-культурний виклик воєнного часу. *Culturological almanac*. 2025. № 2. С. 463–470. URL: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.2.56>

6. Центр Разумкова. Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи. *Аналітична доповідь*. Київ, 2022. 9 с. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>

7. Юдов, С. С. Проблеми і перспективи європейської інтеграції України в умовах війни : кваліфікаційна магістерська робота : спец. 292 «Міжнародні економічні відносини». наук. кер. В. В. Подплетній ; Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький : ЦНТУ, 2024. 89 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-615-0-20>

ТАЙВАНСЬКЕ ПИТАННЯ В ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОТИСТОЯННІ США ТА КНР

Осіпішина Олена Олександрівна

*студентка IV курсу факультету психології, політології та соціології
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Тайванське питання розглядається як одне з ключових при аналізі суперництва США та КНР в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Пекін розглядає встановлення контролю над островом як ключовий етап «національного відродження» та завершення процесу об'єднання територій. Для Вашингтона Тайвань має стратегічне значення як демократичний партнер і важливий елемент «першого ланцюга островів», що стримує розширення військового впливу Китаю в океані. Напру-

женість навколо острова визначає стан сучасної системи міжнародної безпеки. Крім політичних розбіжностей, конфлікт має глибоке економічне підґрунтя: Тайвань є світовим лідером у виробництві передових напівпровідників, що робить його критично важливим для глобальних технологічних ланцюгів. Будь-яка зміна чинного статусу-кво силовими методами загрожує руйнацією міжнародного правопорядку та масштабною кризою світової торгівлі. [4, с. 379–380]

Фундаментом державної стратегії Пекіна залишається принцип одного Китаю, що заперечує будь-яку можливість суверенного існування острова. Дослідниця А. Гриценко акцентує на тому, що лідер КНР Сі Цзіньпін розглядає розв'язання цієї проблеми як ключовий етап національного відродження, перетворюючи питання на особисту історичну місію та інструмент легітимізації влади КПК. [2]. Пекін оперує концепцією «червоних ліній», перетин яких – наприклад, офіційне проголошення незалежності або розміщення іноземних військових баз на острові – запустить механізм закону про протидію розколу держави. Для тиску на республіку материкова влада активно застосовує інструменти сірої зони, де кібервтручання, дезінформація та економічний шантаж поєднуються з демонстративною активністю флотських з'єднань і авіації в протоці. Попри декларативну відданість ідеї мирного злиття, Пекін відкрито нарощує десантні спроможності, готуючись до потенційної блокади або повномасштабного вторгнення. [2].

Вашингтон утримує стабільність у регіоні через складну концепцію стратегічної двозначності, яка дозволяє балансувати між дипломатичним визнанням Пекіна та глибокою військовою співпрацею з Тайбеєм. Сполучені Штати сприймають безпеку цієї території як лакмусовий папірець надійності своїх оборонних зобов'язань перед усіма партнерами в Індо-Тихоокеанській зоні, включаючи Японію та Південну Корею. [1] Американська лінія спрямована на стримування КНР через закон про відносини з Тайванем, який зобов'язує США забезпечувати острів сучасними оборонними технологіями. Це дозволяє мінімізувати ризик фронтального зіткнення, одночасно гарантуючи захист критичних технологічних ресурсів і вільне судноплавство. Будь-який тиск на демократичний устрій республіки оцінюється американською адміністрацією як загроза національним інтересам і всьому міжнародному правопорядку [2].

Керівництво Тайваню виходить із позиції, що держава вже володіє фактичною суб'єктністю під офіційною назвою Республіка Китай. Дослідники І. Климчук та О. Устінов стверджують, що досвід Гонконгу остаточно дискредитував формулу «одна країна дві системи» в очах місцевого суспільства, зробивши будь-які компроміси щодо автономії політично неможливими. Сучасна доктрина Тайбея, яку підтримує Демократична прогресивна партія, базується на концепції міцної

оборони та багатозарядного стримування. Основна увага зосереджена на асиметричних методах ведення війни, що мають перетворити острів на неприступну фортецю, захоплення якої коштуватиме агресору неприйнятної ціни. Одночасно уряд докладає зусиль для диверсифікації економіки та інвестицій у Кремнієвий щит, намагаючись подолати фінансову залежність від материка та зміцнити статус критично важливого ланцюга в глобальній цифровій безпеці. [3, с. 146–148]

Усередині республіки спостерігається кристалізація окремої національної ідентичності, що, за спостереженнями дослідниці А. Гриценко, суттєво обмежує простір для маневрів Пекіна, оскільки молоді покоління тайванців не відчують культурного чи політичного зв'язку з материком. Попри конкуренцію між Демократичною прогресивною партією та Гомінданом щодо методів діалогу з КНР, на острові існує міцний національний консенсус щодо збереження демократичних свобод і права на самовизначення. О. Шевчук зазначив, що в контексті глобального суперництва Тайвань перетворився на форпост, де успіх захисту автономії є рівнозначним збереженню стабільності всього ліберального світу в Азії. Це перетворює локальну територіальну суперечку на екзистенційне протистояння двох світоглядних систем, результати якого визначають вектор розвитку світової політики на наступні десятиліття. [5, с. 48–50]

Підсумовуючи аналіз поточної ситуації, варто наголосити, що тайванське питання остаточно перетворилося з локального територіального спору на центральний вузол глобального протистояння між провідними світовими гравцями. Цей конфлікт фактично є зіткненням двох фундаментально різних моделей світоустрою: ліберально-демократичної та авторитарної. Острів відіграє роль критичного геополітичного запобіжника, оскільки будь-яка зміна його статусу силовим шляхом означатиме не лише руйнацію оборонного бар'єра у вигляді першого ланцюга островів, а й пряму загрозу для всієї архітектури міжнародної безпеки в Тихому океані. Економічний вимір протистояння, заснований на унікальній ролі острова у виробництві передових напівпровідників, робить будь-яку військову ескалацію надзвичайно ризикованою для світової стабільності. Наявність так званого кремнієвого щита змушує великі держави діяти обережно, адже повномасштабна війна або тривала морська блокада протоки призвели б до миттєвого глобального технологічного колапсу. Водночас постійне застосування методів сірої зони та планомірне нарощування військової присутності створюють умови, за яких навіть випадковий інцидент може спровокувати неконтрольовану реакцію з катастрофічними наслідками для світової економіки. Основними сценаріями майбутнього залишаються збереження напруженого статус-кво або перехід до відкритої конфронтації. Варіант мирної інтеграції за принципом «одна

країна, дві системи» практично втратив актуальність через трансформацію ідентичності місцевого суспільства та його категоричне неприйняття авторитарних методів управління. Високою залишається ймовірність реалізації стратегії виснаження, де через економічну ізоляцію та постійний психологічний тиск Тайбей намагатиметься примусити до політичних поступок. У підсумку, подальша доля острова визначатиме, чи збережеться чинний міжнародний правопорядок, чи світ остаточно перейде до нової ери жорсткої біполярної конфронтації.

Література:

1. Ганоцький А. Тайванська криза: три сценарії розвитку подій. ADASTRA. 28.01.2022. URL: <https://adastra.org.ua/blog/tajvanska-kriza-tri-scenariyi-rozvitku-podij>.

2. Гриценко А. Перспективи протистояння США та Китаю: вплив на геополітичні процеси і розвиток ситуації навколо Тайваню. Аналітичний портал Зовнішня політика України. 05.07.2025. URL: <https://analytics.intsecurity.org/protystoiannia-ssha-kytai-taiwan-geopolityka-analiz/>

3. Климчук І., Устінов О. «Тайванське питання» у міжнародних відносинах: сучасні реалії та можливі сценарії розвитку. *Регіональні студії*. 2023. С. 146–148.

4. Комарницький М. АМЕРИКАНО-КИТАЙСЬКІ ВІДНОСИНИ В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ У ХХІ СТОЛІТТІ. *Вісник Львівського університету: Серія філос.-політолог.* Випуск 52. 2024. С. 379–380.

5. Шевчук О. «Тайванська проблема» в контексті дестабілізації системи міжнародних відносин російсько-українською війною". *Acta de Historia & Politica : Saeculum XXI*. 2022. С. 48–51.